

Allvarliga brister på information i kris drabbar döva och teckenspråkiga hårt!

Med anledning av de allvarliga bristerna i informationen på teckenspråk under de omskakande dygnen efter terrorattentatet i fredags kräver tolv organisationer att ansvariga myndigheter och medier ser över sina rutiner för att inte exkludera döva och andra teckenspråkiga i krishantering och nyhetsrapportering i samband med kris.

När något skrämmande och fasansfullt inträffar som i fredags den 7 april 2017, söker vi information. Vi vill uppdatera oss, följa händelseförloppet, förstå, och bearbeta. Beroende på var vi befinner oss, vilka uppdrag vi har och hur situationen ser ut - kan vi som enskilda behöva agera.

Döva och hörselskadade samt andra teckenspråkiga har funnits mitt i händelsernas centrum. Flera sprang undan, gömde sig eller satt fast i kontoren omkring. En ungdomsgård för döva ligger bara ett stenkast från Drottninggatan och flera blev vittnen till de fasanfulla scenerna. Vi blir också oroliga för nära och kära och vill precis som alla andra få all information för att försöka kunna ta in det som hänt, vad man kan göra och var man kan få stöd.

Hela svenska folket och även världen utanför följde nyhetssändning på nyhetssändning, för att snappa upp minsta förändring i budskapet, varje ny detalj. För att försöka förstå. För att vara en del av gemenskapen i att det här går vi igenom tillsammans. Vi vill också veta direkt vad som sägs på presskonferenser, uttalanden, varningar och meddelanden, precis som alla andra. Betydelsen att få dessa nyheter direkt kan inte nog betonas.

Den skriftliga informationen var bristfällig och kan heller inte ersätta information som ges i uttalanden och samtal. Inga myndigheter tog sitt samhälls- och tillgänglighetsansvar att se till att teckenspråkstolkare fanns på plats vid presskonferenser eller uttalanden som anordnades av Polisen, Säkerhetspolisen eller regeringen för att säkerställa att vi döva får ta del av informationen. På krisinformation.se, dit man kan vända sig för att få neutral rapportering om händelserna, så finns det inget på teckenspråk. Text och textning är inte likvärdig med att få information på sitt förstaspråk, teckenspråk. Statliga myndigheter exkluderade dövas och andra teckenspråkigas rätt att ta del av händelserna.

SVT och TV4 avbröt sina ordinarie sändningar på sina huvudkanaler och sände direkt hela dagen med anledning av terrorattentatet. Först fyra timmar senare kunde vi se teckenspråkstolkad nyhetssändning och det enbart via en länk på SVT Play som många hade svårt att hitta och informationen om den möjligheten var också väldigt bristfällig. Dessutom var det under ytterst begränsad tid. SVT uppger nu i efterhand att man ser över sina rutiner, men säger samtidigt att man inte kan garantera teckenspråkstolkning i alla oförberedda situationer som i denna typ av akuta nyhetslägen. Vi vill vara tydliga med att det just vid akuta nyhetslägen det är extra viktigt att inte exkludera vissa grupper.

Istället ställde lediga teckenspråkstolkare upp på sin fritid och tolkade nyheterna hemifrån med mobiler eller laptop live på Facebook, vilket snabbt spreds i olika forum. Där fick vi döva ta del av nyhetsinformationen. Enskilda människor ställde upp på ideell basis för att kompensera statliga myndigheters brist på sitt samhälls- och tillgänglighetsansvar. Ytterligare en aspekt av detta är att alla döva inte har tillgång till dator eller liknande för att kunna ta del av informationen.

Under kärleksmanifestationen på Sergels torg som skulle sändas direkt på SVT söndagen den 9 april blev vi återigen exkluderade. Teckenspråkstolkare ställde upp på ideell basis för att inkludera oss i gemenskapen och möjligheten att få visa solidaritet med de drabbade. SVT skrev på en av sina Facebook-sidor att allt skulle teckenspråkstolkas live i SVT1 och många av oss bänkade framför

skärmarna. Men väl på plats valde SVT medvetet att inte filma teckenspråkstolken eftersom det, enligt SVT, inte ingick i deras uppdrag.

Vi får inte samma möjligheter att få veta vad som händer. Vi får inte stöd och verktyg att bearbeta oro och upplevelser. Vi får inte möjlighet att dela sorg och visa solidaritet med de drabbade. Vi får inte vara med i gemenskapen.

Teknik finns. Möjligheter finns. I USA har man till exempel per automatik en teckenspråkstolk i rutan i samband med större nyhetssändningar för att det ska vara tillgängligt och att informationen ska nå alla. <https://www.youtube.com/watch?v=YXrhhRBnU1M&app=desktop> Med dialog och lyhördhet med oss kan man anpassa teckenspråkstolkningen så att den blir tillgänglig för alla döva, dövblinda, hörselskadade och teckenspråksanvändare.

När krissituationer inträffar, är det oerhört viktigt för alla inblandade att få stöd och verktyg att kunna bearbeta känslor och hantera oro som uppstår efter de fruktansvärda händelserna. Att få fullständig information och hänvisning till krisstöd är en viktig del av var och ens krisbearbetning. Myndigheter förmedlar tips och råd om hur man kan hantera sina rädslor eller hur man kan diskutera med sina nära och kära. Allt på tal eller text. Ingen information ges på teckenspråk. I det informationsvakuum som uppstår, blir det en risk för förlängning eller försvårande av krisbearbetningen för många döva och andra teckenspråkiga.

Vid sådana situationer, måste myndigheterna ha ett tillgänglighetsperspektiv i sina krisplaner. Information på teckenspråk måste vara en självklar punkt på checklistan för händelser som kräver extraordinära informationsinsatser.

Men i Sverige verkar viljan saknas hos statliga myndigheter. Så länge statliga myndigheter blundar och bortförklarar så väljer man medvetet att utesluta döva, hörselskadade och personer med dövblindhet från samhällsgemenskapen. Det är skamligt och fullständigt oacceptabelt!

Sveriges Dövas Riksförbund, Sveriges Dövas Ungdomsförbund, Sveriges Dövas Pensionärsförbund, Förbundet Sveriges Dövblinda, Dövblind Ungdom, Hörselskadades Riksförbund, Unga Hörselskadade, Vuxendöva i Sverige, Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörning, Lika Unika, Sveriges teckenspråkstolkars förening och Krisgruppen för döva i Stockholm kräver gemensamt;

- Att ansvariga myndigheter ser över rutinerna och befintliga checklistor för krissituationer och akuta händelser för detta inte ska hända igen.
- Att SVT och TV4 har en klar beredskapsplan hur teckenspråkstolkning ska genomföras vid liknande händelser.
- Att nämnda parter har en dialog med Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas Ungdomsförbund för hur detta ska förbättras.

Kontaktpersoner

Sveriges Dövas Riksförbund
Henrik Sundqvist
tf förbundsordförande
0735307207
henrik.sundqvist@sdr.org

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Laith Fathulla
Förbundsordförande
0735273575
laith@sduf.se